

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV V ROKU 2021 V NITRIANSKOM KRAJI

Milan Zúbrik

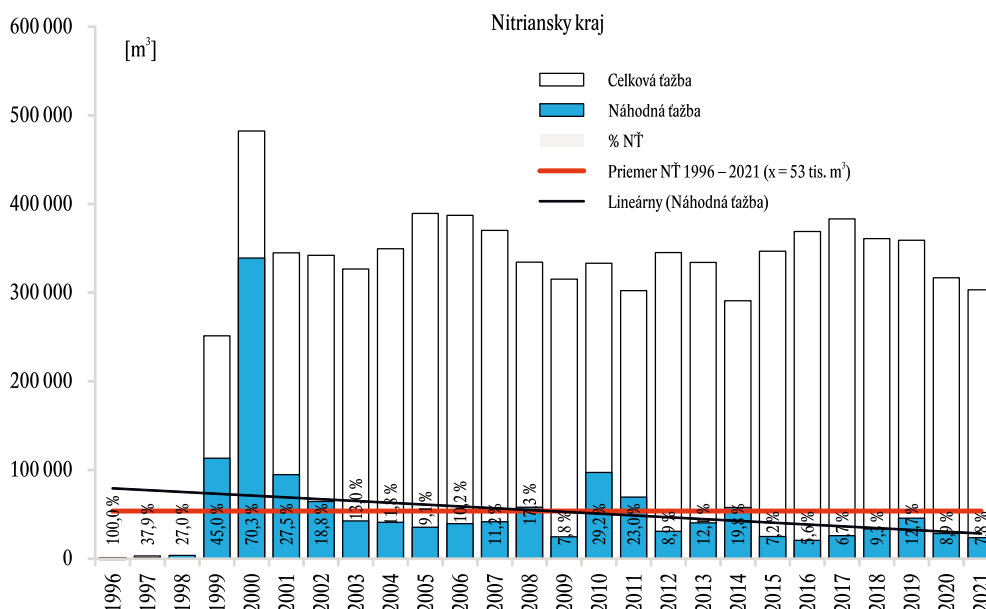
Zúbrik, M.: Forest health in Nitra region in 2021. APOL, 2022, vol. 3, no. 3, p. 330–333.

Abstract: The total timber felling in 2021 in the Nitra region was 303,205 m³. The volume of incidental felling in 2021 was 23.7 thousand m³ which is 7.8%. The greatest damage was caused by wind and drought, from the biotic factors largest damages were caused by the European spruce bark beetle *Ips typographus*.

Key words: incidental felling; bark beetles; wind damages; defoliation; forest stands

Stav v roku 2021

Celková ťažba v regióne Nitra sa od roku 2000 pohybuje približne na úrovni 300 – 400 000 m³ dreva (obr. 1). Celková ťažba v roku 2021 bola v Nitrianskom kraji 303 205 m³ dreva (tab. 1). Objem náhodnej ťažby v roku 2021 bol 23 705 m³ (tab. 1), čo je mierne zníženie oproti roku 2020 (obr. 1). Najviac náhodnej ťažby sa vyťažilo v okrese Zlaté Moravce (10,7 tis. m³), Topoľčany (5,8 tis. m³) a Nitra (2,8 tis. m³). Podiel náhodnej ťažby na celkovej ťažbe bol v roku 2021 7,8 % (tab. 1). Podiel náhodnej ťažby bol v roku 2021 pod dlhodobým priemerom (obr. 3). Náhodná ťažba sa pohybuje dlhodobo priemerne na úrovni asi 18 %, s maximom v roku 2000 – 70 % (obr. 1).

Obrazok 1. Vývoj náhodnej a celkovej ťažby v Nitrianskom kraji od roku 1996
Figure 1. Trend of the incidental and total felling in the Nitra region since 1996.

Tabuľka 1. Objem náhodnej a celkovej ťažby v roku 2021 podľa okresov Nitrianskeho kraja
Table 1. Volume of incidental and total timber felling in 2021 by districts of the Nitra region.

Okresy	Náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Komárno	5	204	209	1,2 %	37	17 675	17 712
Levice	845	1 509	2 354	2,8 %	2 148	81 574	83 722
Nitra	270	2 570	2 840	17,4 %	373	15 947	16 320
Nové Zámky	1	1 549	1 550	6,1 %	944	24 671	25 615
Šaľa	0	145	145	1,6 %	0	9 168	9 168
Topoľčany	1 758	4 055	5 813	8,6 %	6 216	61 620	67 836
Zlaté Moravce	2 762	8 032	10 794	13,0 %	6 626	76 206	82 832
Spolu	5 641	18 064	23 705	7,8 %	16 344	286 861	303 205

Najzávažnejšie problémy spôsobili abiotické škodlivé činitele (19,1 tis. m³) a to hlavne vietor a sucho. Vietor bol príčinou náhodných ťažieb v objeme až 11,9 tis. a sucho 6,6 tis. m³. Biotické škodlivé činitele poškodili 4,5 tis. m³. Najvýraznejšie sa prejavil podkôrný hmyz (1,8 tis. m³). Z hmyzu najmä lykožrút smrekový 2,6 tis. m³. Objem napadnutého dreva sa oproti roku 2020 mierne znížil (obr. 4). Viac sú poškodzované ihličnaté dreviny, čo vyplýva z drevinovej skladby, kde smrek rastie na mnohých lokalitách mimo svojho ekologického optima (tab. 2).

Tabuľka 2. Výskyt škodlivých činiteľov v lesoch Nitrianskeho kraja v roku 2021

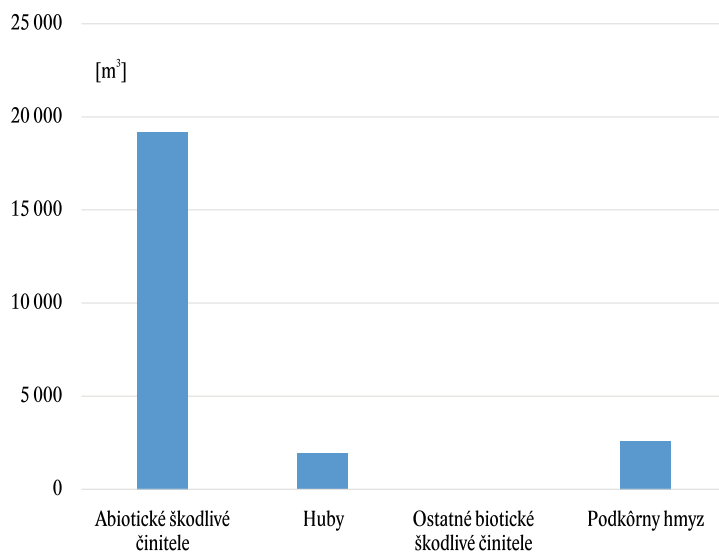
Table 2. Occurrence of harmful factors in the forests of the Nitra region in 2021.

Činitele	Dreviny		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
Abiotické škodlivé činitele	3 698	15 495	19 193
Abiotické činitele	3 698	15 495	19 193
Iné abiotické	0	18	18
Sneh	508	57	565
Sucho a úpal	997	5 644	6 641
Vietor	2 193	9 776	11 969
Biotické škodlivé činitele	1 943	2 569	4 512
Huby	213	1 713	1 926
Iné huby	188	352	540
Podpňovka	0	13	13
Rakovina a nekroza kôry	0	8	8
Sypavky	25	0	25
Tracheomykózy	0	1 340	1 340
Ostatné biotické škodlivé činitele	0	2	2
Hlodavce	0	2	2
Podkôrný hmyz	1 730	854	2 584
Iný podkôrný hmyz	191	486	677
Lykožrút lesklý	25	0	25
Lykožrút smrekovcový	18	0	18
Lykožrút smrekový	934	0	934
Podkôrník dubový	0	368	368
Podkôrníkové na borovici	562	0	562
Spolu	5 641	18 064	23 705

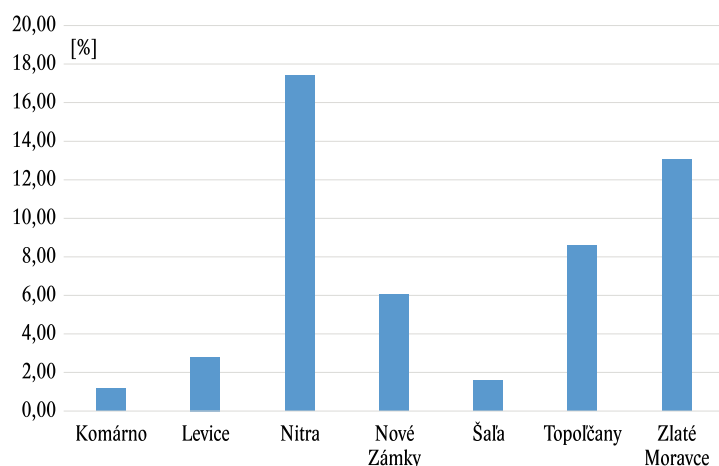
Listnaté dreviny v regióne dlhodobo trpia defoliáciou spôsobenou celou skupinou listožravých druhov škodcov. Či už sú to húsenice piadiviek, morí a obalovačov, alebo larvy a imága niektorých druhov chrobákov. V regióne je aktívna nebezpečná mníška veľkohlavá, ktorá môže spôsobovať veľkoplošné holožery. V roku 2021 sme nepozorovali defoliácie spôsobené týmto druhom. V dubových lesoch sa šíri invázny druh bzdochy *Corythucha arcuata*. V roku 2021 sme jej výskyt zaznamenali na veľkom počte lokalít.

Prognóza výskytu škodlivých činiteľov

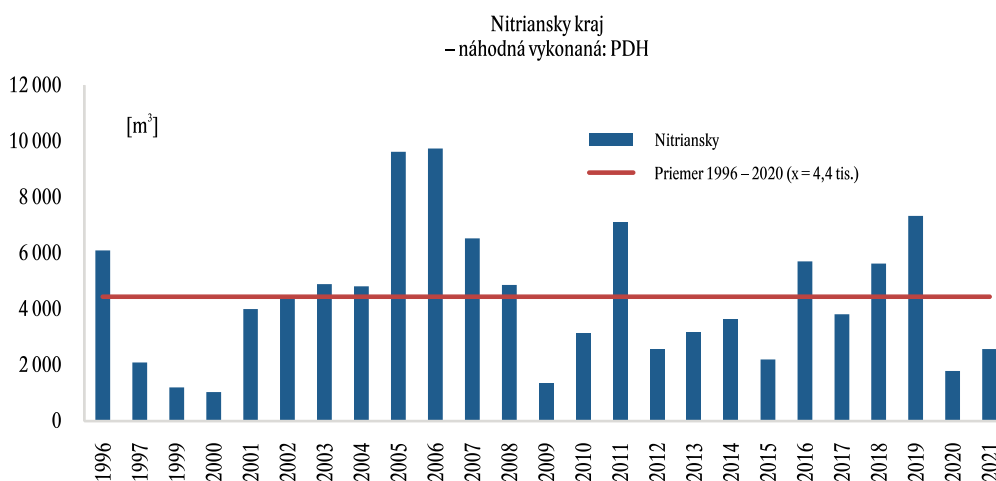
V budúcom a v ďalších rokoch nepredpokladáme výraznejšie zmeny súčasných trendov. Očakávame podstatne vyšší objem náhodných ťažieb najmä z dôvodu sucha a následného výskytu sekundárnych druhov podkôrneho hmyzu ako v listnatých, tak v ihličnatých porastoch. Lokálne premnoženia mníšky veľkohlavej sa neočakávajú. Predpokladáme, že sietnička dubová *C. arcuata* postupne obsadí všetky dobové porasty v regióne a že na časti z nich sa prejaví jej prítomnosť stratou chlorofylu a znížením vitality porastov.

Obrázok 2. Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Nitrianskom kraji v roku 2021
Figure 2. Individual groups of harmful factors and their share in accidental felling in 2021 in the Nitra Region.

Obrázok 3. Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Nitrianskom kraji podľa okresov v roku 2021 v percentách
Figure 3. Share of accidental felling in total felling in the Nitra Region by districts in 2021 in percent.

Obrázok 4. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkórny a drevokazným hmyzom v Nitrianskom kraji od roku 1996
Figure 4. Trend of incidental felling caused by bark beetles and wood-destroying insects in the Nitra region since 1996.

Podakovanie: Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-15-0348, APVV-19-0116, APVV-21-0131 a APVV-19-0119 financovaných agentúrou APVV a projektu „PROMOLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka finančnej podpore z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) pre projekt č. 313011X531 „Rozvoj biologicky a biotechnicky orientovaných systémov ochrany lesov pred domácimi a nepôvodnými (inváznymi) organizmami“. Táto publikácia vznikla vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a pre projekt Výskum a vývoj bezkontaktných metód pre získavanie geopriestorových údajov za účelom monitoringu lesa pre zefektívnenie manažmentu lesa a zvýšenie ochrany lesov (FOMON) č. p. 313011V465.

Adresa:

Ing. Milan Zúbrik, PhD., Ing. Slavomír Rell, PhD., Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochranná služba, Lesnícka 11, SK – 969 01 Banská Štiavnica, e-mail: milan.zubrik@nlcsk.org